

آزمون حضوری
شماره پنج

رشته انسانی



تجربی | ریاضی | انسانی

ویژه کنکور
۱۴۰۳

مرورنامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

نام درس	مباحث	از صفحه	تا صفحه	مؤلف	ویراستار
روان شناسی	درس ۱ و درس ۲ صفحه ۸ تا ۶۵	۲	۷	سیده ضحی سکاکی	سعید ستوده مهر



درس ۱

- منابع کسب آگاهی و معرفت
- (۱) عقل (استدلال‌های منطقی و دلایل فلسفی)
 - (۲) استناد به وحی، آیات الهی، سخن و عمل بزرگان دین
 - (۳) شهود و دریافت درونی
 - (۴) تجربه (روش‌های علم تجربی)

نکات مهم

- (۱) این چهار منبع در مقابل هم نیستند، بلکه تکمیل‌کننده یکدیگرند.
(۲) هر منبع روش‌ها و ویژگی‌های خاص خود را دارد.

– علم تجربی چیست؟ –

مفاهیم پرکاربرد	توضیح
(۱) مسئله	پژوهش دانشمندان با طرح مسئله آغاز شود.
(۲) فرضیه	دانشمندان پاسخ‌های اولیه و تا حد ممکن سنجیده به مسئله‌های علمی می‌دهند که فرضیه نام دارد.
(۳) اصل یا قانون	فرضیه‌ها در صورت پذیرفته‌شدن تبدیل به اصل یا قانون می‌شوند.
(۴) نظریه	مجموعه‌ای منسجم از اصول و قوانین علمی درباره یک موضوع، نظریه را تشکیل می‌دهد.

نکات مهم

- (۱) راه پذیرفته‌شدن فرضیه‌ها آزمایش براساس مشاهدات تجربی و مطابقت‌دادن نتیجه با یافته‌های مقبول در علم تجربی است.
(۲) معتبربودن و پذیرفته‌شدن فرضیه، لزوماً به معنای درست و واقعی بودن آن نیست و ممکن است یک پاسخ معتبر، روزی نادرست تلقی شود.

اهداف علم تجربی

اهداف	توضیح
(۱) توصیف	بیان روشن و تا حد ممکن دقیق از چیستی موضوع
(۲) تبیین	بیان علل اتفاق افتادن یک پدیده در جهان
(۳) پیش‌بینی	بیان احتمال رخدادن یک پدیده
(۴) کنترل	دستکاری کردن و ایجاد تغییر در پدیده

نکات مهم

- (۱) دانشمندان سعی می‌کنند در توصیف پدیده‌ها دقیق و بی‌طرف باشند، با این وجود غالباً در این کار به طور کامل موفق نیستند.
(۲) همیشه این احتمال وجود دارد که برای یک پدیده، تبیین‌های متفاوت و در عین حال صحیحی براساس منابع مختلف کسب آگاهی وجود داشته باشد.
(۳) مهم‌ترین دلیل دشواری پیش‌بینی و کنترل در روان‌شناسی، پیچیدگی و دشواری توصیف و تبیین موضوعات این علم است که ناشی از وجود ابعاد جسمانی و غیرجسمانی در انسان می‌باشد.



روش علمی

- روش‌های علم تجربی تنها در حیطهٔ امور مشاهده‌پذیر (محسوس) کاربرد دارند.
- دانشمندان در مواجهه با امور غیرمحسوس باید موضع «نمی‌دانم» داشته باشند و از سایر منابع استفاده کنند.
- تعریف روش علمی:** فرایند جست‌وجوی با قاعده و نظام‌دار برای مشخص کردن یک موقعیت نامعین، در تعریف روش علمی مفاهیمی که در کتاب کامل توضیح داده شده است؛ توضیح داده نشده است برای مثال نظام‌دار و موقعیت نامعین و ...
- ویژگی‌های روش علمی:
 - (۱) تعریف عملیاتی متغیرها (تعریف قابل اندازه‌گیری)
 - (۲) تکرارپذیری (امکان تکرار آزمایش و نتایج توسط افراد دیگر)

تعریف روان‌شناسی

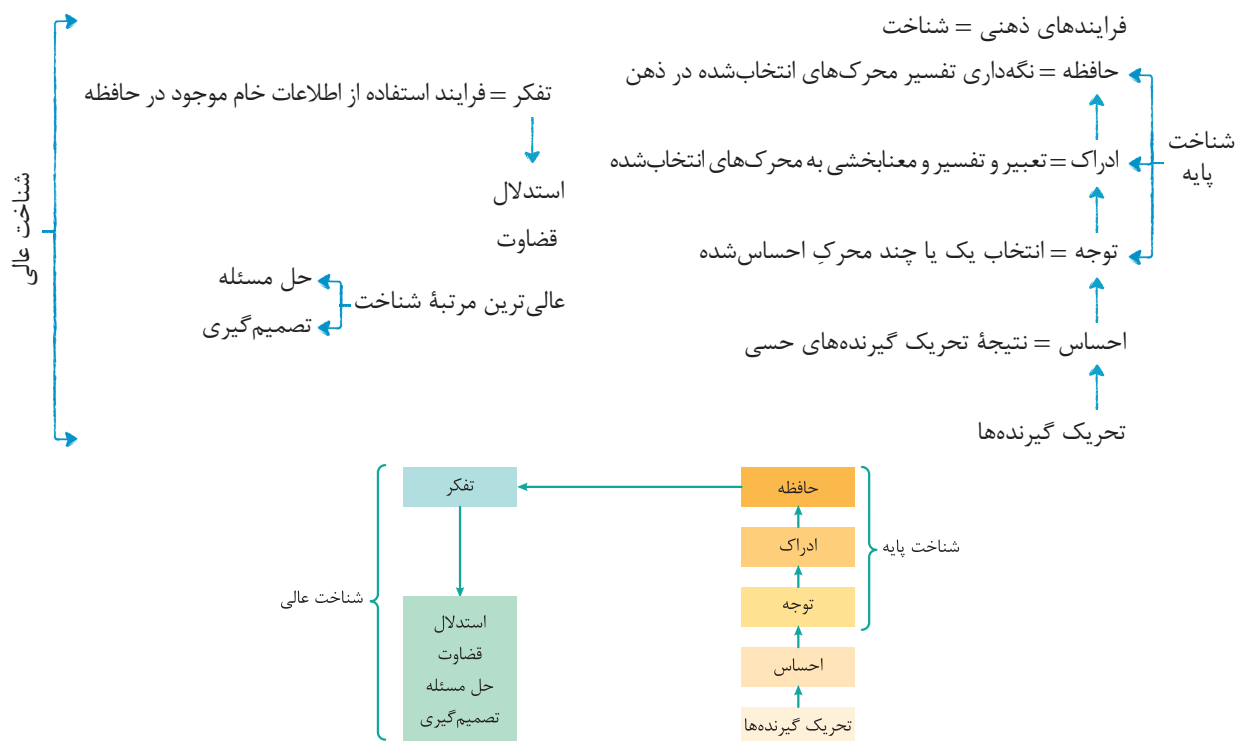
جامع‌ترین تعریف روان‌شناسی: علم مطالعهٔ رفتار و فرایندهای ذهنی

رفتار	قابل مشاهدهٔ مستقیم است.
فرایند ذهنی	به صورت غیرمستقیم قابل مشاهده است. (از طریق آثار و کارکردها)

علت وجود تعاریف مختلف در روان‌شناسی -

گذشت زمان	تغییر در مبانی و پیش‌فرض‌های علم	تغییر در توصیف و تبیین‌های موجود در علم	نبود یک نظریهٔ واحد یا دیدگاه منسجم
	تغییر در نیازهای فرهنگی و اجتماعی و زیستی		
	افزایش اطلاعات در هر علم		

شناخت چیست؟





انواع پردازش ادراکی: صرفاً مبتنی بر ویژگی‌های حسی؛ مانند اندازه و شکل ظاهری محرک است.
مفهومی: علاوه بر ویژگی‌های حسی، تحت تأثیر ویژگی‌های کیفی است.
پردازش مفهومی پایدارتر و کارآمدتر از پردازش ادراکی است.

روش‌های جمع‌آوری اطلاعات در روان‌شناسی

مشاهده	<ul style="list-style-type: none"> مناسب برای توصیف موضوعات است. برای بررسی رفتار انسان و حیوان به کار می‌رود. باید اطلاعات را دقیق ثبت کرد و تا جای ممکن از تعصب یا پیش‌داوری‌ها به دور بود.
پرسش‌نامه	<ul style="list-style-type: none"> وقتی اطلاعات را نمی‌توان با مشاهده مستقیم به دست آورد، به کار می‌رود. باید دقیق و معتبر باشند.
مصاحبه	<ul style="list-style-type: none"> وقتی نمی‌توان موضوعی را مشاهده کرد یا با پرسش‌نامه‌های از پیش تعیین‌شده مطالعه کرد، به کار می‌رود. برخلاف گفت‌وگوی معمولی هدفمند و سازمان‌یافته است.
آزمون	<ul style="list-style-type: none"> ابزاری برای کتی کردن (اندازه‌گیری) ویژگی‌های روان‌شناختی باید دقیقاً چیزی را اندازه‌گیری کند که برای آن ساخته شده و باید در دفعات متعدد اجرا نمره یکسان یا تقریباً یکسانی بدهد. استفاده از آن باید در کنار سایر روش‌ها و به دست افراد متخصص باشد.

درس ۲

تعریف روان‌شناسی رشد -

- یکی از گرایش‌های روان‌شناسی است.
- تلاش می‌کند تغییرات انسان را در طول زندگی از زمان تشکیل نطفه تا مرگ مطالعه کند.
- به شناسایی و پیش‌بینی تغییرات در طول زندگی یا فراختای زندگی می‌پردازد.

- جسمانی (افزایش قد و وزن، مهارت‌های حرکتی)
- شناختی (حل مسئله، حافظه)
- جنبه‌های رشد هیجانی (ابراز خشم، محبت کردن ...)
- اجتماعی (برقراری روابط با دیگران)
- اخلاقی (رعایت حقوق دیگران، کمک کردن و ...)

عوامل مؤثر بر رشد	توضیح
(۱) عوامل وراثتی یا زیستی	وراثت: ایجادکننده صفاتی است که از قبل در فرد نهفته است. رشد: تغییراتی که به آمادگی زیستی وابسته است و با گذشت زمان طبق یک برنامه طبیعی انجام می‌شود.
(۲) عوامل محیطی	عواملی که در بیرون از فرد وجود دارد و بر نحوه بروز تغییرات اثر می‌گذارد. یادگیری یکی از مهم‌ترین عوامل محیطی است.

مراحل مهم رشد در فراختای زندگی

- ویژگی‌های مربوط به رشد را به دلیل پیوستگی رشد نمی‌توان به مراحل مشخص تقسیم کرد.
- امروزه اکثر روان‌شناسان رشد، به رشد مرحله‌ای اعتقاد دارند.



مرورنامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

روان شناسی

عمر انسان بعد از تولد به ۳ دوره اصلی کودکی، نوجوانی و بزرگسالی تقسیم می‌شود که در جدول زیر می‌بینید.

دوره زندگی	دامنه سنی
(۱) طفولیت	دو سال اول زندگی
(۲) کودکی اول (قبل از دبستان)	۲ تا ۷ سالگی (برخی کودکان ۱ تا ۳ ساله را که تازه راه می‌افتند، «نوپا» می‌نامند.)
(۳) کودکی دوم	۷ تا ۱۲ سالگی (تا شروع بلوغ جنسی)
(۴) نوجوانی	۱۲ تا ۲۰ سالگی (برخی پایان نوجوانی را زمانی می‌دانند که فرد شروع به کار کند و از والدین مستقل شود.)
(۵) جوانی (بزرگسالی اول)	۲۰ تا ۴۰ سالگی
(۶) میان‌سالی (بزرگسالی دوم)	۴۰ تا ۶۵ سالگی
(۷) پیری	۶۵ سال به بالا

مراحل رشد انسان تا ۲۱ سالگی در اسلام

مرحله	توضیح
۷ سال اول = آقا و سرور	<ul style="list-style-type: none"> باید آزاد باشد که بازی کند. باید عواطف و احساسات صحیح را رشد داد. باید بدون توقع اطاعت، با عمل و گفتار صحیح از حس تقلید او بهره گرفت.
۷ سال دوم = فرمانبردار و مطیع	<ul style="list-style-type: none"> باید کم‌کم زشتی‌ها و زیبایی‌ها (ارزش‌ها و دوری از زشتی‌ها) را فهماند. باید در تأدیب او کوشش کرد.
۷ سال سوم = وزیر و مشاور	<ul style="list-style-type: none"> دیگر نباید آمرانه برخورد کرد. باید مانند عضو بزرگ خانواده او را در تصمیم‌گیری‌ها دخالت داد.

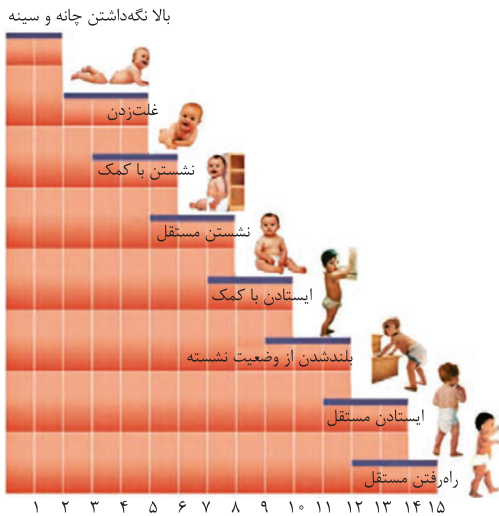
ویژگی‌های رشد در دوره قبل تولد

- رشد انسان از زمان تشکیل نطفه یعنی زمان بارورشدن تخمک توسط اسپرم آغاز می‌شود.
- عوامل وراثتی در قبل تولد: از طریق کروموزوم‌های پدر و مادر، صفات به ارث برده می‌شوند.
- عوامل محیطی در رشد قبل تولد: سن مادر، کیفیت تغذیه، فشار روانی، آلودگی محیط، حالت‌های هیجانی مادر به‌ویژه ارتباط با خدا، استفاده از داروها و ...

مروزمه آزمون حضوری شماره پنج

رشته انسانی

ویژگی‌های رشد در دوره کودکی: تولد تا ۱۱-۱۲ سالگی = کودکی -



- از رشد جسمانی کودکی: افزایش قد و وزن و تغییرات در اعضای بدن (افزایش وزن مغز یا استحکام استخوان‌ها است).
- ابتدا مهارت حرکات درشت و سپس حرکات ظریف به دست می‌آیند.

رشد شناختی کودکی:

- به رشد توانایی‌های مرتبط با توجه، ادراک، حافظه، استدلال، قضاوت، حل مسئله، تصمیم‌گیری و توانایی‌های زبانی، رشد شناختی گفته می‌شود.
- پردازش ادراکی در کودکان قبل از دبستان باعث می‌شود هدایای بزرگ کم‌ارزش را به هدایای کوچک پرارزش ترجیح دهند.

رشد هیجانی کودکی:

- فرایندی پیچیده است که نه تنها مستلزم آگاهی از هیجانات خود، بلکه مستلزم آگاهی از هیجانات دیگران است.
- رشد هیجانی در کودکی معطوف به سه هیجان ساده است (ترس، خشم و محبت) و سپس به هیجان‌های مرکب تعمیم می‌یابد (پشیمانی، سپاسگزاری و ترحم).

رشد اجتماعی کودکی:

- آگاهی انسان از ویژگی اجتماعی بودن خود، در فرایند رشد به تدریج حاصل می‌شود و او را اجتماعی‌تر می‌کند.

اولین علامت رشد اجتماعی در ۳ - ۲ ماهگی لبخند اجتماعی است.	۳ - ۲ ماهگی
ترس از غریبه در ۸ ماهگی است.	۸ ماهگی
بازی‌های موازی در ۴ یا ۵ سالگی است. در این بازی‌ها کودکان علاقه‌مندند در کنار یکدیگر باشند، ولی به تنهایی بازی نکنند.	۴ یا ۵ سالگی
کودکان در دوره دبستان با یکدیگر بازی‌های گروهی می‌کنند و علاقه خاصی به بازی با هم‌جنسان خود دارند. جمله معروف آن‌ها (دخترها با دخترها و پسرها با پسرها) را همگی شنیده‌ایم.	دوره دبستان

رشد درک اخلاقی کودکی:

- دربرگیرنده آن دسته از قوانین و مقررات اجتماعی و اصول شرعی و عرفی است که تعیین می‌کنند انسان‌ها در رابطه با دیگران چگونه باید رفتار کنند.
- منظور از رشد درک اخلاقی در این‌جا، همان انجام عمل اخلاقی است، هرچند دلیل انجام آن متفاوت باشد.



– ویژگی‌های رشد در نوجوانی –

- نوجوانی: از ۱۲ تا ۲۰ سالگی
- **رشد جسمانی و بلوغ جنسی:** حوزه‌های اساسی آن در نوجوانی عبارت است از: قد و وزن، رشد استخوانی و عضلانی، رشد مغز و سیستم عصبی، تغییرات بلوغ
- رشد جنسی در بلوغ جنسی رخ می‌دهد.
- رشد دستگاه تولیدمثل، تغییر اساسی دوره نوجوانی است که با بلوغ جنسی رخ می‌دهد.
- رشد اندام‌های داخلی (قلب و شش) موجب احساس توانمندی زیاد در نوجوان می‌شود.
- در مرحله بلوغ جنسی، دو دسته تغییرات مربوط به جنس رخ می‌دهد:
 - ۱) اولیه (تغییرات مربوط به تولیدمثل)
 - ۲) ثانویه (جزئی از علائم رشد و قابل رؤیت)

– رشد شناختی نوجوانی –

- تفکر فرضی شکل می‌گیرد.
- توجه، گزینشی‌تر می‌شود.
- مهارت فراحافظه به وجود می‌آید.
- برخلاف کودکان قادر به ظرفیت‌سازی حافظه هستند.
- پردازش غالب آن‌ها، مفهومی است.

توصیه	پیامد تغییرات شناختی
بهرتر است در حضور دیگران از نوجوانان عیب‌جویی نشود.	حساسیت نسبت به انتقاد دیگران
باید ویژگی‌های منحصر به فرد نوجوانان را پذیرفت تا در زمان مناسب دیدگاه متعادل‌تری ایجاد شود.	احساس منحصر به فرد بودن اغراق‌آمیز
باید به نوجوانان کمک کرد تا دریابند جوامع و افراد، آمیزه‌ای از محاسن و معایب هستند.	آرمان‌گرایی و عیب‌جویی
به جای نوجوانان تصمیم‌گیری نشود، تصمیم‌گیری کارآمد، الگوی تصمیم‌گیری نوجوانان باشد.	مشکل در تصمیم‌گیری روزمره

– رشد هیجانی نوجوانی –

- به دلیل تغییرات فیزیولوژیکی و هورمونی، تحریک‌پذیری افزایش می‌یابد و حالات هیجانی به سرعت تغییر می‌کند.

– رشد اجتماعی نوجوانی –

- گرایش به همسالان بیشتر می‌شود.
- یکی از تغییرات در رشد اجتماعی نوجوانی دستیابی به هویت (پاسخ به سؤال من کیستم؟) است.

– رشد اخلاقی نوجوانی –

- تحول اخلاقی و ارزشی در نوجوانی بیش از هر دوره دیگری است.
- رشد سریع شناختی باعث می‌شود فرد بهتر در مورد مسائل اخلاقی قضاوت کند.
- روابط اجتماعی نوجوان و استقلال نسبت به والدین باعث می‌شود با مسائل اخلاقی و ارزشی بیشتر درگیر گردد.
- برای این‌که شناخت به اخلاق منتهی شود، شناخت باید به عقاید و باورها و ارزش‌های فرد تبدیل شود.

– خود آرمانی و خود واقعی –

- خود واقعی = ویژگی‌های فردی
- خود آرمانی = ویژگی‌هایی که فرد دوست دارد داشته باشد.
- استفاده مکرر از رؤیاپردازی به جای تلاش برای رسیدن به خود آرمانی، باعث افت در عملکرد می‌شود.